

(...) Nadejdzie pora śnieżnych czarów, po drogach będzie chodził mróz
w skrzypiących butach, w srebrnym szalu „białe szaleństwo” będzie niósł.

Kazimierz J. Węgrzyn „Nadejdzie pora śnieżnych czarów” (fragment)

Beata Bielska

Nauka pokonywania trudności w grach i zabawach ruchowych

doskonalenie rozwoju ruchowego

Czwarte spotkanie z motylem Ikarem:

Drogie Dzieci! Witajcie w świecie bajek. Motyl Ikar zaprasza Was na relaksacyjne spotkania.

Pod białą kołderką

Usiądź wygodnie i przymknij oczy... Oddychaj głęboko i spokojnie... Zapraszam Cię dziś na spotkanie zimą... Wędrujesz leśną dróżką i uśmiesz się do wróbelków ukrytych wśród gałęzi drzew. Las wygrzewa się właśnie pod białą puchową kołderką. Słoneczko delikatnie zagląda mu w oczy. Wiatr kotysze lekko wysokimi świerkami... W powietrzu unosi się zapach mrozu i śniegu. Zwierzęta przeciągają się leniwie, uśpione grudniową kotysanką. Do krzewów przytulają się ich wędrujące sny... Wokół jest jasno i srebrzyście. Dotykasz białej kołderki, która mieni się tysiącem lśniących gwiazdeczek. W każdej ukrył się Mikołaj. Spróbuj odnaleźć tę jedyną... Opowiedz jej o swoich marzeniach... Zatańcz z płatkami śniegu przy dźwiękach srebrnych dzwoneczków sań. Za chwilę wyruszysz w zimową podróż po lesie. Obejrzyś obrazy namalowane przez Panią Zimę. Każdy z nich jest zaczarowany. Dotykasz ramy i... wchodzisz do środka... Wybrałeś już jeden z obrazów. Twoje zmartwienia i kłopoty rozpuściły się w różowych, błękitnych i białych barwach. Teraz czujesz się lekko i radośnie. Oddychasz powoli. Niedługo wyjdiesz z zimowego snu... Ale wiesz, że jeszcze tu wrócisz... Policzę do trzech, a ty otworzysz oczy i pomachasz wesoło białej, leśnej kołderce... Raz... dwa... trzy... Wyprostuj ramiona i przeciągnij się leniwie. Uśmiechnij się do swoich marzeń...

Przykłady zabaw rozwijających do relaksacji

Dzieci wypowiadają się na temat swoich wrażeń z wysłuchanej bajki relaksacyjnej. Nauczyciel inicjuje zabawę w sferze poznawczej i manualno-graficznej:

■ **Zimowe obrazy.** Dzieci słuchają bajki relaksacyjnej opowiedzianej przez motyla Ikara. Następnie wypowiadają się na temat leśnych obrazów. Nauczyciel pyta: „Jak sobie wyobrażasz obrazy namalowane przez Panią Zimę?”.

■ **Układanki.** Osoba prowadząca rozdaje dzieciom pocięte obrazki przedstawiające zimowe krajobrazy. Dzieci układają je z części, pracując w grupach.

■ **Mój Mikołaj.** Przedszkolaki rozmawiają o Mikołajach ukrytych w śnieżnych gwiazdkach. Następnie każdy maluje rękami swojego Mikołaja.

■ **Jestem płatkiem śniegu.** Zabawa muzyczno-ruchowa przy muzyce. Improwizacje muzyczne.

■ **Śnieżynki.** Ćwiczenia manualno-graficzne polegające na wycinaniu kółeczek, kwadratów, trójkątów (śnieżynek)

i tworzeniu z nich na niebieskich kartkach A4 zimowych kompozycji, na przykład bałwanów.

■ **Zimowe odgłosy.** Dzieci grają na instrumentach perkusyjnych. Improwizują odgłosy sań, szum zimowego wiatru, spadającego śniegu, pękającego lodu.

■ **Zapach mrozu i śniegu.** Nauczyciel proponuje przedstawienie zapachu mrozu i śniegu za pomocą barw. Dzieci malują akwarelę.

■ **Oddech do brzucha** – oddychamy w zimowym lesie. Dzieci stoją prosto, rozstawiają nogi na szerokość bioder, swobodnie uginają kolana i prostują tułów, tak żeby lekko oddychać. Wszyscy robią długi wydech i głęboki wdech „do brzucha”.

■ **Muzyka fortepianowa.** Dzieci słuchają muzyki fortepianowej (nauczyciel gra na fortepianie albo odtwarza nagranie). Wszyscy wyobrażają sobie zimę. Przy wysokich dźwiękach dzieci unoszą ręce wysoko i patrzą do góry, wyobrażając sobie spadający śnieg. Przy dźwiękach niskich schylają się i zbierają śnieg.

Dziecko w piątym i szóstym roku życia jest już coraz bardziej samodzielne i lepiej przystosowane do pracy w zespole. Ła-

7. FORUM

WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Kraków, 18-20 kwietnia 2012

oraz do udziału w kolejnej edycji konkursu:

NAGRODA im. Marii Weryho-Radziwiłłowicz
ustanowiona i przyznawana przez miesięcznik BLIŻEJ PRZEDSZKOLA

Dlaczego? Po co? Jak?

Odkrywamy wszystkie
sekrety
edukacji przedszkolnej

Fundator Nagrody:

Partnerzy:

twiej nawiązuje kontakty z rówieśnikami, co ma wpływ na uspołecznienie i poczucie niezależności. Z radością uczestniczy w grach i zabawach ruchowych, które zapewniają harmonijny rozwój i sprawność fizyczną. Rozwój ruchowy dziecka w wieku przedszkolnym cechuje

(...) względna harmonijność. Dziecko stopniowo doskonali zarówno swe ruchy postawno-lokomocyjne, jak też ruchy warunkujące sprawne wykonywanie czynności na przedmiotach.

Maria Przetacznikowa

Przedszkolaki chętnie biegają, skaczą, wspinają się i pokonują tory przeszkód. Z powodzeniem wykonują także ćwiczenia równoważne. Większość dzieci potrafi się samodzielnie ubierać. Różnorodne zabawy ruchowe wpływają korzystnie na dobre samopoczucie, rozwijają orientację w przestrzeni, spostrzegawczość oraz wyobraźnię. Uczą także współdziałania i uspołeczniają. Wychowawcze oddziaływanie zabaw ruchowych to także wdrażanie do odpowiedzialności i uczynności. Kształtowanie sprawności fizycznej zapewnia spójność wymagań wychowawcy i rodziców. Opiekunowie nie powinni wyręczać dziecka przy każdej okazji, na przykład przy zapinaniu guzików. Osiąganie nawet najmniejszych sukcesów przez dziecko oraz taktowne zachęcanie przez dorosłego umacniają wiarę dziecka we własne siły oraz zwiększają jego poczucie bezpieczeństwa. Wartość tego typu zabaw zależy także od właściwej organizacji oraz dostosowania ćwiczeń do możliwości dzieci. Wówczas przedszkolaki z pewnością zainteresują się ich tematyką. Wspomaganie rozwoju sprawności ruchowej ma na celu również przygotowanie do podjęcia nauki czytania i pisanie w szkole, a więc wzmocnienia koordynacji wzrokowo-ruchowo-słuchowej. Zabawy tego typu wynikają z naturalnych potrzeb dziecka i stanowią bazę przygotowawczą do przekroczenia progu szkolnego. Zestawy ćwiczeń należy starannie opracować, biorąc pod uwagę:

- zabawy wstępne, przygotowujące do większego wysiłku,
- ćwiczenia doskonalące różne grupy mięśniowe,
- włączanie do zajęć zabaw uspokajających i relaksujących,

WSKAZANIA METODYCZNE

- Wszystkie ćwiczenia powinny być wyjaśniane dzieciom w sposób prosty i dla nich zrozumiały.
- Przed przystąpieniem do zabaw ruchowych osoba prowadząca zwraca uwagę na wygodny, przewiewny strój oraz odpowiednie obuwie.
- Przy dobieraniu dzieci w mniejsze i większe zespoły, również w pary, warto tworzyć grupy mieszane, złożone z dzieci mniej i bardziej sprawnych.
- Krąg działa integrująco i buduje poczucie więzi z grupą. Dlatego tak często jest zalecany w terapii oraz zajęciach dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczych.
- Stymulujące są systematyczne wzmocnienia i pochwały dla dzieci, dostrzeganie ich najmniejszych osiągnięć.
- Zajęcia powinny być urozmaicone, na przykład muzyką i doбором różnorodnego sprzętu sportowego.
- Najważniejsza jest atmosfera zajęć – miła i przyjazna oraz systematyczne podnoszenie atrakcyjności proponowanych zadań.

- wdrażanie dzieci do prawidłowego oddychania,
- doskonalenie małej i dużej motoryki,
- różnorodność i bogactwo zabaw,
- wspomaganie wzajemnej współpracy w zespole,
- używanie pobudzających wyobraźnię muzyki oraz metafor,
- cele zabaw, które powinny być możliwe do osiągnięcia dla wszystkich dzieci.

Zadanie prowadzącego polega na dobraniu odpowiednich działań, które umożliwiają dziecku wykorzystywanie szans nauczania się czegoś nowego oraz doskonalenie nabytych już umiejętności. Nauczyciel powinien okazywać radość, gdy dziecko pokona jakąś trudność, nagradzając tym samym jego wysiłki i zachęcając je do dalszej pracy.

Klaus W. Vopel

Prezentowane zabawy wspomagają zdolności poznawcze i sprawność motoryczną dzieci. Pobudzają również kreatywność oraz ułatwiają integrację z grupą. Możliwość bezpośrednich kontaktów społecznych wzmacnia poczucie własnej wartości.

Nauka z wykorzystaniem zabaw ruchowych sprawia dzieciom przyjemność. Umożliwia używanie własnej siły, sprawności i pomysłowości. Gry i zabawy dają szansę zrobienia czegoś zupełnie samemu, wraz z partnerem, z małą grupą lub też z innymi dziećmi. Przede wszystkim jednak gry i zabawy ruchowe służą działaniu oraz obserwacji.

Klaus W. Vopel

● Przykłady zabaw rozwijających poczucie przynależności do grupy*

Przedstawione zabawy są prostymi ćwiczeniami pozwalającymi dzieciom na wyrażanie emocji. Oddziałują więc pozytywnie w aspekcie wychowawczym, społecznym i kształcącym. Dostarczają dużo radości, są też okazją do poznawania i wyrażania siebie.

■ **Zabawy z piłką.** Dzieci siedzą w kręgu. Nauczycielka toczy piłkę do dziecka. Wszyscy wypowiadają jego imię. Następnie piłka zostaje podana (toczona) do kolegi. Uczestnicy ponownie głośno wypowiadają jego imię. Dążymy do tego, aby zostało wypowiedziane imię każdego uczestnika zabawy.

■ **Prezent dla kolegi** – podajemy balonik. Dzieci wyobrażają sobie, że kolorowy balonik jest prezentem dla kolegi. Podają przedmiot, uśmiechając się do siebie przyjaźnie.

■ **Rozpoznawanie.** Uczestnicy zabawy poruszają się swobodnie przy muzyce instrumentalnej. Na przerwę w muzyce zatrzymują się. Dziecko z zasłoniętymi oczami podchodzi do kogoś, kto stoi w kręgu, i próbuje go rozpoznać przez dotyk.

■ **Telefaks na plecach.** Dzieci siedzą w rzędzie. Nauczycielka, która siedzi na końcu, rysuje prosty przedmiot na plecach dziecka znajdującego przed nią. Obrazek zostaje „przekazywany” dalej, a osoba siedząca na samym początku odtwarza rysunek na tablicy.

* źródło: Klaus W. Vopel: *Witajcie ręce! Gry i zabawy ruchowe dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat*, część 2.

■ **Masaż rąk.** Dzieci dobierają się parami. Zabawa polega na wzajemnym masowaniu dłoni i palców poprzez naśladowanie czynności rozcierania kremu oraz zakładania rękawic.

■ **Masażyki-baloniki.** Każda para otrzymuje balonik. Zabawa polega na wzajemnym masowaniu się balonikiem. Uczestnicy toczą balony po całym ciele partnera, który znajduje się w pozycji leżącej.

■ **Ćwiczenia z kołami hula-hoop.** Dzieci dobierają się trójkami. Każda trójka otrzymuje koło hula-hoop. Jedno dziecko kręci kołem, tak aby zaczęło się ono obracać wokół własnej osi. Kolejne podchodzi i kręci nim mocniej.

■ **Od najniższego do najwyższego.** Dzieci ustawiają się w dwóch rzędach od najniższego do najwyższego. Następnie powtarzają ćwiczenie kilkakrotnie, z zamkniętymi oczami, wykorzystując tylko zmysł dotyku.

■ **Taniec z kartką papieru.** Uczestnicy zabawy poruszają się przy muzyce. Trzymając między głowami kartkę papieru lub gazetę, starają się ją jak najdłużej utrzymać.

■ **Ręka prawa i lewa.** Każde dziecko otrzymuje kolorową chustę. Na sygnał podrzuca chustę jedną ręką i łapie drugą. Pracuje ręka prawa i lewa.

■ **Zabawa z ręcznikiem.** Dzieci otrzymują ręczniki. Przy muzyce bawią się nimi w różny sposób. Zwijają, składają, rolują, rozkładają. Następnie naśladowują czynności wycierania swojego ciała.

■ **Kto to jest?** Uczestnicy zabawy stoją w kręgu. Jedno dziecko wchodzi do środka i rzucając wysoko piłkę, głośno wypowiada imię jednego z dzieci. Wymienione dziecko stara się złapać piłkę, zanim ona spadnie na podłogę, po czym wypowiada imię następnego kolegi.

● Przykłady zabaw orientacyjno-porządkowych

Zabawy orientacyjno-porządkowe są wstępnym, przygotowawczym etapem do dalszych ćwiczeń. Ćwiczą przestrzegawczość orientację w otaczającej rzeczywistości oraz uwrażliwiają na odbiór różnych bodźców, ułatwiając tym samym percepcję świata różnymi zmysłami. Główne cele zabaw tego typu to wprowadzenie ożywienia i radosnego, pogodnego nastroju. Na urozmaicenie i uatrakcyjnienie ćwiczeń wpłynie wykorzystanie instrumentów perkusyjnych oraz kolorowych przyborów. Zabawy tego typu mogą być także wkomponowane w tok innych zajęć.

W zabawach ruchowych pozostawia się swobodę – forma ruchu jest w zasadzie dowolna. Ta nie krępująca dowolność w sposobie wykonywania zadania odpowiada aktywności dziecka, wyzwala jego inicjatywę, pomysłowość i samodzielność, pobudza wyobraźnię i ambicję (...).

Kazimiera Właźnik

■ **W domku.** Osoba prowadząca rozkłada obręcz, które symbolizują domki zwierząt. Na polecenie nauczyciela „Zwierzątka na spacer” dzieci poruszają się w różnych kierunkach. Na sygnał „Zwierzątka w domku” wracają do kół.

■ **Jedzie pociąg...** Nauczycielka bawi się z dziećmi w pociąg przy piosence *Jedzie pociąg z daleka*.

■ **Szpaki w budkach.** Nauczyciel wyznacza kilka kół – bu-

dek dla szpaków. Uczestnicy – szpaki, stoją w kołach-budkach. Na określony sygnał fruwać, krążąc wokół.

■ **Wiewiórki.** Przedszkolaki biegają w dowolnych kierunkach. Na hasło „Burza w lesie” wracają do wyznaczonych, narysowanych miejsc (dziupli).

■ **Opadają liście z drzew.** Uczestnicy zabawy biegają i naśladują odgłosy wiatru. Na dźwięk instrumentu perkusyjnego dzieci tworzą koło.

■ **Zbieramy żółędzie i kasztany.** Dzieci naśladują zbieranie jesiennych skarbów poprzez schylanie się i skłony.

■ **Śnieg otula ziemię.** Uczestnicy poruszają się swobodnie przy muzyce. Na sygnał nauczyciela wykonują przysiad – śnieg otula ziemię.

■ **Wyścigi rzędów.** Dzieci biegną kolejno, z obydwu rzędów, do wyznaczonego miejsca i wracają na linię, ustawiając się po kolei.

■ **Ptaki odlatują do ciepłych krajów.** Na sygnał dzieci swobodnie krążą w różnych kierunkach, poruszając ramionami-skrzydłami.

■ **Wróbelki zimuja w parku.** Dzieci skaczą obunóż w miejscu. Na umówiony sygnał szukają pożywienia – w przysiadzie stukają palcami o podłogę.

■ **Muzyka z piłką.** Dzieci podrzucają i odbijają piłki. Gdy słyszą wesołą muzykę, poruszają się w prawo, gdy smutną – w lewo.

Przykłady zabaw ruchowych z przeszkodami

Ćwiczenia tego typu rozwijają u dzieci umiejętność zachowania równowagi oraz kształtują koordynację wzrokowo-ruchową. Wymagają także koncentracji uwagi, skupienia i opanowania. Zabawy możemy przeprowadzać w sali przedszkolnej lub w terenie. Zestawy ćwiczeń powinny być powiązane tematycznie z innymi zajęciami oraz angażować wszechstronnie różne grupy mięśni. Warto uwzględnić w nich również rozwijanie zręczności poprzez rzuty i chwyt.

Z pięciolatkami prowadzimy ćwiczenia i zabawy z elementami rzutu, chwytu, a także celowania dużą piłką. W rzutach woreczkami wydłużamy odległość rzutu, w rzutach do celu zmniejszamy cel (...). Sześcioletkom stawiamy już nieco większe wymagania w zakresie umiejętności w rzucaniu, chwytaniu i celowaniu. Rzuty i chwyt piłki utrudniamy

przez dodatkowe ruchy, jak klaskanie, obroty, odbijanie piłki o ścianę, o ziemię (...).

Kazimiera Właźnik

■ **Przejścia przez ławeczkę.** Utrudnieniem może być przejście na czworakach lub z ramionami wyprostowanymi, ewentualnie z woreczkiem na głowie. Inna wersja to przejście stopa za stopą lub z piłeczką trzymaną między palcami stopy.

■ **Podajemy do stołu.** Dzieci przenoszą małe przedmioty ułożone na przykład na krążkach i układają je na stole.

■ **Ślalom.** Uczestnicy poruszają się między krążkami lub pacholkami. Starają się nie dotykać przeszkód, które mogą być „kałużami” czy „stawem”. Dzieci mogą biec lub poruszać się na palcach lub na czworakach.

■ **Przechodzimy przez tunel.** Dzieci przechodzą przez tunel wykonany na przykład z obręczy (kół).

■ **Rekin.** Uczestnicy zabawy na sygnał „Rekin!” muszą znaleźć się na drabinkach. Hasło „Ryby!” oznacza, że dzieci schodzą na podłogę i naśladują pływające ryby (poruszają ramionami – płetwami).

■ **Kotki na płotki.** Dzieci wspinają się po ławeczce zaczepionej o niższe szczeble drabinki. Naśladują małe kotki wspinające się po płocie.

■ **Zajaczki do norek.** Uczestnicy naśladują skaczące zajaczki. Na sygnał „Do norek” dzieci wchodzi na ławeczki lub na drabinki.

■ **Przeskocz przez kamień.** Dzieci stoją rozproszone. Przed każdym leży woreczek. Na polecenie nauczyciela dzieci przeskakują przez woreczki w przód i w tył, obunóż, na palcach. Podobne ćwiczenia to podrzucanie woreczka stopą, przerzucanie pod kolanem i łapanie.

■ **Rzuty do celu.** Zabawę możemy przeprowadzić w terenie. Uczestnicy, w zespołach, celują, na przykład szyszkami do wiklinowych koszyków.

■ **Ślalom z piłkami.** Dzieci, podzielone na dwie lub trzy grupy, toczą lub odbijają piłkę między słupkami. Uczestnicy mogą również podrzucać piłkę z klaskaniem i łapaniem jednocześnie.

■ **Piłka w rzędach.** Uczestnicy podają piłkę w rzędach: nad głowami, bokiem, dołem.

■ **Zabawy ze śniegiem:** toczenie kul śniegowych, lepienie bałwanów lub innych postaci ze śniegu, rzuty kulami śniegowymi do wyznaczonych miejsc, tory saneczkowe.

R E K L A M A

■ **Na kocyku.** Zabawa trójkami. Jedno dziecko siada na małym kocu, dwoje przeciąga je na kocu do mety.

■ **Woreczki w powietrzu.** Dzieci ustawiają się w dwóch rzędach naprzeciwko siebie i rzucają do siebie woreczki wypełnione grochem, kaszą lub fasolą. Gdy woreczki znajdują się w powietrzu, wszyscy klaszczą.

■ **Balonik w parach.** Uczestnicy zabawy dobierają się parami i odbijają baloniki, starając się jak najdłużej utrzymać je w powietrzu.

■ **Wyścigi krabów.** Dzieci wykonują przysiad podparty tyłem, na brzuch kładą lekką piłkę i próbują jak najszybciej dojść do wyznaczonego celu.

Ćwiczenia grafomotoryczne

Ćwiczenia te mają za zadanie usprawnianie czynności ruchowych rąk oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej.

Ćwiczenia grafomotoryczne służą osiągnięciu przez dziecko gotowości do nauki pisania oraz do korygowania nieprawidłowej techniki rysowania i pisania. Wobec dzieci przedszkolnych spełniają rolę usprawniającą i stymulującą, gdyż wpływają na rozwój motoryki rąk i koordynacji wzrokowo-ruchowej, a więc przygotowują do nauki pisania.

Marta Bogdanowicz

● **MALOWANIE I RYSOWANIE.** W dowolnych zadaniach plastycznych dzieci mogą posługiwać się rękami, pędzlem, patykami, świecą, nitką, kredkami. Zajęcia tego typu rozwijają wyobraźnię przestrzenną, pamięć wzrokową, koordynację oraz sprawność manualną. Przykłady:

■ **Malowanie dziesięcioma palcami.** Zabawa w łączenie barw podstawowych i pochodnych – na dużych arkuszach papieru. Ćwiczeniem wprowadzającym do malowania palcami może być moczenie ich w farbach i odbijanie oraz porównywanie odcisków palców.

■ **Malowanie twarzy.** Dzieci otrzymują specjalne kredki lub farby do malowania twarzy. Dobierają się parami i „zamieniają” twarz kolegi na przykład w dowolny owoc.

■ **Rysowanie bilateralne.** Dzieci słuchają muzyki relaksacyjnej. Do każdej ręki dostają miękką kredkę. Następnie rysują muzykę spontanicznie – jednocześnie prawą i lewą ręką. Rysowanie tego typu możemy także zaproponować do gotowych wzorów, bez muzyki (fot. 1).

■ **Tworzymy kolorowe obrazy.** Dzieci, w grupach, rysują rzeczy, które najbardziej lubią wachać. Następnie omawiają swoje obrazki.

■ **Spirale i płataninki.** (fot. 2)

fot. 1 – rysowanie bilateralne

fot. 2 – spirale i płataninki

fot. 3 – plastelinowe obrazki

fot. 4 – skarby z włóczki

● **LEPIENIE.** Formowanie z gliny i plasteliny – roznicianie, rozciąganie, wałkowanie. Ćwiczenia te usprawniają małą motorykę i wpływają korzystnie na koordynację ruchów oraz planowanie czynności. Przykłady:

■ **Plastelinowe obrazki.** Uczestnicy zabawy otrzymują kartki papieru z narysowanymi konturami, na przykład słońca czy chmur. Malują obrazki plasteliną (fot. 3).

■ **Lepienie piłeczek.** Dzieci oglądają piłeczki pingpongowe, dotykają je dokładnie. Następnie starają się ulepić identyczne z zamkniętymi oczami.

● **WYCINANKI I WYDZIERANKI.** Prace z materiałów pasmanteryjnych i przyrodniczych. Wymagają aktywności twórczej, zaplanowania, kontrolowania pracy rąk i koncentracji uwagi. Dzieci mogą wycinać lub wydzierać elementy proste oraz wydzierać z miękkiego papieru. Wykonując tego typu ćwiczenia, dzieci poznają fakturę oraz właściwości materiałów. Zajęcia możemy wzbogacić o składanki z papieru, tak zwane origami. Przykłady:

■ **Jesienne skarby z włóczki.** (fot. 4)

■ **Wakacyjne obrazki.** Collage wykonany ze zdjęć wyciętych z kolorowych gazet i czasopism.

■ **Jesienny park.** Wydzieranka wykonana z samoprzylepnego, kolorowego papieru.

■ **Ludziki z liści.** (fot. 5)

● **SZABLONY.** Maluchy chętnie i często koncentrują się na zewnętrznym i wewnętrznym obrysowywaniu kształtów zwierząt czy liter. Uzyskane w ten sposób wytwory rozwijają zainteresowania plastyczne i zachęcają do dalszego działania. Następuje stymulacja rozwoju manualnego oraz usprawnienie orientacji przestrzennej i koordynacji rąk. Poprzez uzupełnianie, projektowanie i wzbogacanie treści pracy plastycznej rozwijamy także zdolności elaboracyjne dzieci. (fot. 6)

● **ZABAWA W STEMLOWANIE.** Ciekawa technika, która – podobnie jak malowanie rękami – sprawdza się z powodzeniem u dzieci niepełnosprawnych. Uczestnicy tworzą kompozycje tematyczne, szlaczki, miniksiążeczki i albumiki literowe lub cyfrowe. Uzyskany w ten sposób materiał obrazkowy, przedszkolaki mogą w dowolny sposób kolorować. Dzieci doskonałą skutecznie sprawność manualną i koordynację wzrokowo-ruchową.

● **MUZYKA W ZABAWIE.** Dzieci słuchają muzyki relaksacyjnej i opowiadają o swoich wyobrażeniach lub wspomnieniach. Mogą również podawać barwy kojarzone z wysłuchanym utworem muzycznym. Uczestnicy malują także swoje muzyczne skojarzenia na papierze. Dzieci mogą rysować lub malować muzykę spontanicznie – jednocześnie słu-

chając i rysując prawą i lewą ręką. Przedszkolaki, słuchając muzyki, improwizują dowolne fragmenty pantomimicznie (całym ciałem, rękami lub mimiką). Podczas zabaw dramatycznych wzmacniamy kreatywność dzieci i otwartość na kontakt z innymi. Do tego typu ćwiczeń możemy zaliczyć także różne zabawy rytmiczne z instrumentami perkusyjnymi, polegające np. na odtwarzaniu, rozpoznawaniu czy odgadywaniu rytmu. Wrażliwość estetyczną rozwijamy także poprzez wprowadzenie elementów relaksacji i muzykoterapii. Przykłady:

■ **Co widziałem w muzycznym śnie?** Uczestnicy zabawy zajmują dowolne miejsca i słuchają muzyki relaksacyjnej z zamkniętymi oczami. Zadanie polega opowiadaniu grupie o tym, co dziecko wyobrażało sobie podczas słuchanej muzyki. Zadanie możemy poszerzyć o propozycję rysunku na temat własnych wyobrażeń.

■ **Rysowanie muzyki.** Dzieci słuchają muzyki. Podczas słuchania rysują to, co słyszą, prawą i lewą ręką jednocześnie. Inna wersja to rysowanie dowolnych obrazków do słuchanej muzyki.

■ **Malowanie do muzyki relaksacyjnej.** Przy dźwiękach spokojnej muzyki dzieci zanurzają palec w farbie i kolistymi ruchami malują spiralę. Powtarzają ćwiczenie palcem drugiej ręki w odwrotną stronę. Zmienne ruchy rozwijają zmysł równowagi i poczucie kinestetyczne.

Przed przystąpieniem do nauki pisania w szkole konieczne jest więc zarówno usprawnienie motoryczne w zakresie szybkości, precyzji, melodii kinetycznej ruchów, koordynacji ruchowej całego ciała, rozwijania koordynacji wzrokowo-ruchowej, jak i przyswojenie właściwych nawyków ruchowych, które stanowią o gotowości dziecka do pisania.

Marta Bogdanowicz

● **ŁAMIGŁÓWKI.** Puzzle, mozaiki, układanki, labirynty, płataninki, uzupełnianki, klocki. (fot. 7, 8) Zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne rozwijają procesy poznawcze oraz doskonałą rozwój motoryczny. Polegają na układaniu całości z części, samodzielnym wyszukiwaniu różnic i podobieństw oraz komponowaniu. Ze względu na działanie uspokajające i jednocześnie kształtujące twórczą wyobraźnię mają ogromną wartość terapeutyczną. Doskonałą także pamięć, spostrzegawczość oraz koncentrację uwagi. Przykłady:

■ **Puzzle z zamkniętymi oczami.** Nauczyciel kładzie pięć lub sześć elementów drewnianych puzzli. Dzieci, z zamkniętymi oczami, układają je w całość. Następnie powtarzamy ćwiczenie, posługując się wyłącznie dotykiem.

■ **Figury geometryczne.** Osoba dorosła demonstruje dzie-

cku różne szablony figur geometrycznych i przeciąga palcem po ich obwodzie. Dzieci powtarzają tę samą czynność. Podobne ćwiczenie to klasyfikowanie klocków o kształcie figur geometrycznych.

■ **Uzupełnianie rysunku.** Uczestnicy oglądają uważnie dowolny obrazek, starając się zapamiętać jak najwięcej szczegółów. Następnie obrazek zostaje zakryty, a dzieci otrzymują niekompletne kopie, które uzupełniają, dorysowując brakujące elementy. ■

Bibliografia:

- Bielska B., *Będę uczniem – zabawy wspomagające rozwój dziecka sześciolatniego*, „Blżej Przedszkola”, nr 10.109, Kraków 2010.
Bielska B., *Dobry start dziecka w szkole*, „Wychowanie Na Co Dzień”, nr 1-2 (196-197) 2010, Toruń 2010.
Bielska B., *W krainie bajkowych pór roku. Przewodnik metodyczny*, Warszawa 2011.
Bielska B., *Zabawy edukacyjne. Malowanie rękami*, Poznań 2009.
Bogdanowicz M., *Ćwiczenia grafomotoryczne przygotowujące do nauki pisania według Hany Tymichowej*, Gdańsk 1997.
Bogdanowicz M., *Leworęczność u dzieci*, Warszawa 1989.
Broich J., *Zabawy na świeżym powietrzu*, Kielce 2001.
Karaskova V., *Zabawy ruchowe dla dzieci zdrowych i niepełnosprawnych*, Gdańsk 2007.
Klaus W. Vopel, *Witajcie ręce! Gry i zabawy ruchowe dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat*, część 2, Kielce 1999.
Klaus W. Vopel, *Witajcie oczy! Gry i zabawy ruchowe dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat*, część 3, Kielce 1999.
Lenkiewicz K., *Wybór wierszy okolicznościowych dla klas I - III*, Warszawa 1992.
Podolska B., *Rytmika dla dzieci*, Kielce 2008.
Właźnik K., *Wychowanie fizyczne w przedszkolu*, Warszawa 1972.
Żebrowska M. (red.), *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, Warszawa 1982.

Za miesiąc:

Bawie się! Rysuję! Maluję! Lubię zajęcia artystyczne!
Czyli dokładność prac graficznych.
Ćwiczenia małej motoryki.

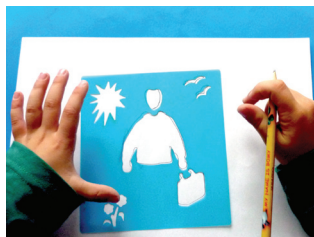

Beata Bielska – nauczycielka nauczania zintegrowanego, terapii pedagogicznej z elementami logopedii oraz tyflopedagogiki – specjalność orientacja przestrzenna.

Autorka licznych publikacji na temat terapii zabawowej z szerokim gronem dzieci i dorosłych.

fot. 5 – ludziki z liści

fot. 6 – szablony

fot. 7 – łamigłówki

fot. 8 – łamigłówki